

SZÁNTÓ

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
Etnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Nagyvárad, Szilágyi Dezsa-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egyes évre 18 k.
Nagyváradra 4 " "
Helyben házhoz hordva.
Egyes évre 20 kor.
Nagyváradra 5 " "
Hódolcsó postán szállítva.
Egyes évre 24 kor.
Nagyváradra 6 " "
Egyes szám ára 8 fillér.

XXII. évfolyam 75. szám.

Nagyvárad

Szombat, 1916 április 1.

Malancourt a németeké.

Berlin, március 31. A nagyfőhadiszállás jelenti.

Nyugati hadszíntér. Az arcvonal több szakaszán derült időjárás mellett mindkét részről megélénkült a tüzérségi tevékenység. A Maastól nyugatra Malancourt helységet és a mindkét oldalról csatlakozó francia védőműveket rohammal elfoglaltuk. 6 tisztet és 322 főnyi légénységet sebesületlenül elfogtunk. A keleti parton a helyzet változatlan. Douaumont erődtől délre a francia árkoknál rövid közelharcok fejlődtek. Az angolok légi harcokban Arras Bapaume környékén 3 kétfedelűt vesztettek, utasaik közül kettő meghalt. Immelman hadnagy ezuttal immár a 13-ik ellenséges repülőgépet lőtte le.

A tüzérség harcol az orosz fronton.

Keleti hadszíntér. Az oroszok tegnap is arra szorítottak, hogy az eddig megtámadott arcvonalainkon erősen lőttek állásainkra.

Balkán hadszíntér. A helyzet változatlan.

(Min. eln. salytóosztály.)

Románia katonai előkészületei.

Bern március 31. A „Times“ bukaresti tudósítója jelenti: Romániában nagy katonai előkészületek folynak. Mindazokat, akiket eddig fölmentettek a katonai szolgálat alól, sőt az Erdélyből elmenekült románok ezreit is, zászlók alá hívták. A tisztikarban nagy változások történtek, amelyek közül a legjelentékenyebb az, hogy Zotiu tábornokot, a vezérkar főnökét nyugdíjazták és Cristescu tábornokot nevezték ki helyébe vezérkari főnöknek. A hadügyminiszter minden réztárgyat rekviráltatott.

Szünet az olasz fronton.

Olasz hadszíntér. Budapest, március 31. (Hivatalos.) Igen kedvezőtlen időjárás miatt a harcokban szünet állott be.

Orosz és délkeleti hadszíntér. Budapest, márc. 31. (Hivatalos.) Höfer.
Nincs nevezetesebb esemény.

Oroszországban forrong a nép.

Budapest, márc. 31. (Saját tud.) Kopenhágából jelentik: Az orosz hírlapok elmaradása és a hadügyminiszter bukása, valamint felkelések elnyomása közt összefüggést találnak a dán lapok tudósítói. Oroszországban a munkások nagy nyugtalansága aggodalmat kelt a kormánykörökben. A felkelések gyakoriak.

A párisi konferencia kudarca.

Budapest, március 30. (Saját tud.) A Tageszeitung jelenti, hogy az antant párisi konferenciája, dacára a diplomácia jelentéseinek, mélyreható eltávolodásokat idézett elő a szövetségesek közt.

Olaszország nem küld sereget Franciaországba.

Budapest, március 31. (Saját tudósítónktól.) Római táviratok szerint Olaszország bejelentette a párisi antant konferencián, hogy kizárólag csak saját háborújában vehet részt.

A Stampa jelenti: Két kivánságot terjesztettek elő a konferencián.

Először: Az olaszok hadsereget küldjenek Franciaországba.

Másodszor: Angol francia hadsereg menjen az Isonzó-írontra, de ugyanakkor Oroszország erőteljes offenzívát kezdjen és Szibériánál is támadjon az antant.

A Stampa szerint az olasz álláspont győzött.

Az angoloknak tilos a békefeltételek fejtegetése.

Budapest, március 31. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: A parlamenti munkaspárt Henderson képviselő elnöklésével látogatott ülést tartott, amelyen Vandervelde belga szociálista vezér is részt vett. Szóba került, hogy minő feltételek mellett lehetne Európa tartós békéjét biztosítani s újabb világháború kitörését megakadályozni. Az angolok kijelentették, hogy a békefeltételek megvitatása ma rájuk nézve lehetetlen, ennél fogva e kérdés vitatását el-lenezték. Kijelentik, hogy a békefeltételekre nézve olyan elvek lesznek az irányadók, amelyek a munkásságban egységesen kialakulnak. Vandervelde kijelentette, azért jött, hogy tájékozódjék az angolok háborús céljairól s békefeltételeiről, mire az angolok kijelentették, hogy most lehetetlen a békefeltételek fejtegetése.

Pasics félrebeszél.

Budapest március 31. (Saját tudósítónktól.) A Frankfurter Zeitung jelenti: Pasics kijelentette, hogy a balkán-szövetség kész a revansra, az ellenségnek (nekünk és a németeknek) csekély ereje van a Balkánon s bár Szerbia győnye két győzelem teljesen tönkreteszti őket. (Hogy képzelet Pasics ezt a két győzelmet?)

Juansikaj lemond.

Budapest, március 31. (Saját tudósítónktól.) Pekingből jelentik: Juansikaj császár lemondása napok kérdése. Utóda Li-Hu Jan-Kong lesz.

Az antant Görögország ellen.

Budapest, március 31. (Saját tudósítónktól.) Athénből jelentik: Az antant közölte Görögországgal, hogy a görög polgári törvények Epirusra való kiterjesztése nem vihető keresztül s a görög törvények Epiruszban nem alkalmazhatók.

Felrobbantak a menekülő oroszok.

Budapest, március 31. (Saját tud.) Csernovicból jelentik: A besszarábiai fronton tegnap tüzéségi és gyalogsági harcok folytak. Egyéb-ként nagyobb akcióra az ellenség nem képes. Megrázó jelenet történt a legutóbbi harcokban. Az oroszok nagy lendülettel támadtak, de a mi csapataink visszaverték őket. Tüzéségünk tűz alá vette az oroszokat, akik menekülés közben gránáttól találva a náluk levő kézi-bombák folytán felrobbantak. A megmaradtakat gépfegyvereink terítették le. Állásaink előtt halottak és sebesültek borították a mezőt.

Csak Kitchener?

Budapest, március 31. (Saját tud.) Lugaróból jelentik: Ma délután 3 órakor érkezik Asquit miniszterelnök Rómába. De se Kitchener, se Aloyd George nem érkeznek vele, ami e látogatás jelentőségét és értékét csökkenti.

Erős harcok Szaloniki előtt.

Budapest, március 31. (Saját tud.) A francia balkán hadvezetőség jelenti Párisba: Német földérintő osztagok nagyobb tevékenységet fejtenek ki Szaloniki körül s haderejük nő, 13-án Ghewghelinél határharcok. 20-án löttük az ellenséges tábor. 27-én angol lovasság elfoglalta előretolt állásaikat, 23-án meghaltak. Az egész határmentén a német tüzéség erősen lövi állásainkat.

A franciák újabb támadást várnak Verdun ellen.

Budapest, március 31. (Saját tud.) Párisból jelentik: A Havas-ügynökség felhívja a közönséget, hogy őrizze meg nyugalmát az esetre is, ha a németek újabb támadást rendeznének Verdun ellen. Bizzék tábornokaiban, hogy megvédik Franciaországot.

Cadorna is a Szusszexen volt?

Budapest, március 31. (Saját tudósítónktól.) A milánói Secolo párisi levelezője jelenti, hogy Cadorna olasz hadvezér is az elsüllyesztett Szusszex-en volt, mikor a hajót torpedólovás érte. Először Londonba ment megmenekülése után, azután a belga frontra, s ezért késett el az antant párisi haditanácsáról.

Orosz hajók Burgasz előtt?

Budapest, március 31. (Saját tud.) Bukarestből jelentik: Burgasz felől ma hajnalban 2 órakor erős ágyulóvések hallatszottak.

A harangok a honvédelem szolgálatában.

— Hogyan történik a beszolgáltatás. —

A haza hívó szózatára gróf Széchenyi Miklós megyéspüspök is felajánlotta a hadvezetőségnek a nélkülözhető harangokat; hasonlóképp az összes magyar püspökök. A hazafias ajánlatot a kormány elfogadta, most gróf Széchenyi püspök legújabb körlevelében részletes utasításokat ad a harangok beszolgáltatására nézve. A körlevél erre vonatkozólag többek közt ezeket tartalmazza:

Az egyes lelkész urakat értesíteni fogom, hogy melyik harangot tartsák vissza. Előre is jelzem, hogy több helyről nyilvánított azon kívánságnak, hogy a nagy harangok tartassanak vissza, nem lehetett eleget tenni, mert éppen a nagy harangok teszik lehetővé, hogy a harangereből a hadvezetőség által szükségelt mennyiség elérhető lesz.

A lelkész urak jegyezzék fel a harangok beszolgáltatásának tényét és körülményeit a historia domusba, pontosan beírván és feljegyezvén azt is, hogy az illető harang milyen képet, írást stb. viselt és a lehetőség szerint a hangját is, ezekre a harangok visszaállítása, illetve pótlása alkalmával lesz szükség.

A térítési összeget pedig az egyházmegyei alapítványi pénztárba történendő gyűmölcsöző kezelés végett a kézhezvételkor azonnal küldjék be az egyházmegyei hatóságához.

Közli a körlevél a beszolgáltatás tárgyában kelt miniszteri rendeletet is. E szerint a katonai parancsnokság a harangok leszerelésének és átvételének keresztülvitelével egy tisztet, népfőlkelt mérnököt, vagy katonai hivatalnokot fog megbízni. A katonai parancsnokság képviselője oly utasítást nyerend, mely szerint a harangok levétele a hadügyminiszterium által a katonai parancsnokságnak megküldött kimutatások alapján eszközözlende, mely kimutatásokban a legeminensebb vallási érdekek, valamint a művészeti, illetve történelmi műemlék

szempontjából meghagyandó s így az átvétel tárgyát nem képező harangok zöld tintával vannak megjelölve.

E kimutatások alapján a katonai parancsnokság képviselője érintkezésbe lép az illető plebánossal, lelkősszel, illetve helyettes lelkősszel, miközben a leszereléssel kapcsolatos építési és egyéb műszaki teendőknél a helyszínen való megbeszélése és megállapíthatása végett a hadvezetőség részéről a harangok leszerelésével megbízott vállalkozó is tartozik jelen lenni.

A vállalkozóknak kötelessége lesz a harangok leszerelése közben az épületeken netán okozott károknak saját költségén a katonai parancsnokság által megállapított időn belül eszközözlendő helyreállítása.

A leszerelési munkálatokat a nagyobb helységekből kezdik meg. Ahol pedig különböző vallásfelekezetek templomai vannak, ott a harangok leszerelése lehetőleg egyidejűleg fog eszközöltetni.

Egyben tisztelettel megjegyzem, hogy a harangok leszerelésével jelentkező összes költségeket a hadvezetőség viseli. Ugyancsak felel az egyházakkal szemben a fent jelölt korlátok között mindazon károkért, melyek a harangok leszerelésével az épületekben netán okozatnának. A hadvezetőség viszont a leszerelési munkákat vállalót fogja kötelezni ezen károknak záros határidőn belül való megszüntetésére. A harangok elszállításáról ugyancsak a hadvezetőség fog gondoskodni.

Ezek szerint az egyházakat a harangok levételével semminemű költség nem fogja terhelni. Az egyházak a kilogrammonként 4 korona egységárral számított térítés egész összegét megkapják, de ezeken felül természetesen semmiféle igény ez ügyből folyólag részükről támasztható nem lesz.

Amennyiben egyes harangokról, amelyek felírásokat vagy öntési jegyeket tartalmaznak, lenyomatok vagy fényképfelvételek készítése kívánatnék, a katonai parancsnokságok képviselői utasíthatni fognak, hogy erre az illető harang elszállítására előtt a lehetőséghez képest alkalmat adjanak.

Mi fog történni a májusi költözködéskor?

— A városi tanács figyelmébe. —

Egy előkelő közigazgatási vezető tisztviselő tollából vettük a következő és föltétlenül megszívlelendő cikket:

A közigazgatás jónak csak akkor maradhat, ha az életviszonyokhoz alkalmazkodik.

Ha volt valaha szükség jó közigazgatásra, úgy a mostani kivételes állapot az, mely a közigazgatás pontos és gyors működését igényli.

A most folyó háborúnak földrengésszerű hatása sok olyan életszükségletet hozott napfényre, melyet a szocialisztikus alapon álló közigazgatásnak figyelmen kívül hagyni nem lehet.

Hiszen volt e valaha oly szigorú elbírálás tárgyává teendő a törvényes házasság és vadházasság kérdése, a házasságból vagy a házasságon kívüli születés ténye?

Volt-e oly nagy gond fordítva arra, hogy a termő föld ereje kiaknázassék, hogy azok, kik igával rendelkeznek, más földjének megművelésére is kényszeríttessenek?

A közéletmezés, az uzsora lehető korlátozása, a szegények betavó falatjairól való gondoskodás képezte-e ez előtt a hatóságok

kimerítő feladatkörét oly arányban, mint most kell képeznie?

És mindezeket csak azért említjük fel, mert újabb és újabb oly szükségletek jelentkeznek, melyek a közigazgatás feladatát kell, hogy képezzék.

Mert a közigazgatás egyuttal megelőző rendszert is s így arra is kötelezett, hogy a keletkező bajoknak elejét vegyűk.

Ily baj származhatnék abból, ha a május hó elsején végbemenő lakásváltozások, az átköltözködés lehetőségét a hatóság elő nem mozdítaná.

Mert gondoljunk arra, hogy hány szegény család, hány özvegy, avagy a családfő távolléte miatt magára maradt nő, nem lenne képes a jelen viszonyok közt a felmondott lakásból ki s az ujonnan kibéreltbe átköltözködni, avagy hány lenne az élelmesebbek közül is kitéve a kizsárolás s más kellemtelenségnek.

Hány per s ebből folyó károsodásnak lehetne elejét venni azzal, hogy a hatóság módot nyújtana arra, hogy a kiköltözködni akaró, bizalommal segélyét igénybe vehetné?

Jó előre s azért vetjük fel e kérdést, hogy a város tanácsa, melynek ehhez érzéke van s kell is hogy legyen, e kérdést is a polgárok javára s érdekében kellő időben megoldhassa.

K. V.

A fentiekben foglaltakat minden tekintetben magunkévá tesszük. Ma, mikor minden munkabíró férfi a haretéren küzd, ma, mikor minden költöztes vállalkozó igája katonai szolgálatot teljesít, május elseje már előre veti rémképét és szinte követeli, hogy az idej május elsejével, az idej költöztes negyeddal kivételt tegyen a hatóság. Figyelembe kell venni, hogy ma a legnagyobb költöztes család fenntartója a hazáért harcolva távol van övéitől és a nő, a gyermekekkel teljesen magára van hagyva. A hadbavonultak családjainak védelme mindenkinél, de elsősorban a hatóságnak kötelessége. Ezt a védelmet eddig már gyakran tapasztaltuk, most sem szabad tehát megvonni azt tőlük.

A hatóságnak módja és alkalma van a

májusi költöztes fenyegető veszedelmét elhárítani a szegény magukra hagyott férfi nélküli családoktól.

Mindenesetre azonban első sorban tudnia kell a hatóságnak, hogy május elsején kerületenkint hány lakásváltozás fog történni. A hiteles adatok ismerése esetén utána kellene nézni, hogy a változások lebonyolítására hány iga és munkaerő áll a költöztes rendelkezésére. Ezt már most megállapíthatjuk, hogy aránytalanul kevés. A hatóságnak tehát hivatalból kell eszközölni a költöztes lebonyolítását. A város erre a célra, hiszen mindössze 1-4 napról van szó akár a katonaságtól, akár a fogolytáborból kérhet és kaphat is elegendő munkaerőt, sőt igit is. Az így megszerzett munkaerővel aztán megfelelő beosztással könnyen megoldható a költöztes nagy kérdése.

Fődolog most az, hogy a város már most kezdje meg az előmunkálatokat, nehogy május elsején száz és száz család legyen kitéve a most el sem képzelhető kellemetlenségeknek.

A Kath. Kör harmadik közművelődési estélye.

Fényes erkölcsi siker mellett folyt le tegnap délután 5 órakor a Kath. Kör a nagybőjt folyamán rendezett harmadik közművelődési estélye. Ezen alkalommal ismét egybegyűlt a gyönyörű Szent László teremben Nagyvárad egész katolikus társadalmára, hogy a napi küzdelemben elfáradt lelkét felüdítse azon igazságokkal, melyeket kiváló előadók oly vonzó modorban hallhat. Ezenkívül kitűnő szavazatok és változatos zeneszámok mindig kellemes perceket szereznek mindenkinek.

Ott voltak többek közt:

Dr. Karácsonyi János, dr. Vueskics Gyula kanonokok, Sztán Illés gör. kath. kanonok, Imrik S. Zoltán tb. kanonok, Szmekla L. Odón prem. főgim. igazgató, dr. Mazurék Gyula püspöki titkár, Kovács Kandid, dr. Szópek Lóránd, Szilágyi Dózsa, Leéb J. Bertalan, dr. Champier István, dr. Hralbovszky Péter, Varga Aurél, Labancz György, Ernyi Gilbert, Grabits Kálmán premontrai tanárok, Mellau István, dr. Géczy József, dr. Papp Károly, dr. Krüger Aladár Muresán Valér, dr. Móró Pál, Straub Ferenc, Vadász Zoltán, Kürti István stb. és nagy számú előkelő közönség.

A műsort Vársárhelyi Pálma urleány a Paczkó Aladár-féle zeneiskola növendéke szép zongorajátéka vezette be, a ki Grieg a híres északi zenetűn egy zene-költeményét és Horváth Magyar ábrándját játszotta kitűnő technikával és pontos frazizozással. Az ügyes előadást lelkesen megtapsolták.

Ezután lépett az emelvényre Polgár Mariska, a Szigligeti színház bájos művésznője, aki mindig örömmel veszi ki részét a művészi munkából, ha katolikus körök, vagy népszövetségi ünnepélyről van szó. Ez alkalommal is oly kellemes perceket szerzett hallgatóinak az ő sajátos, lángyan hangzó kedves organumával és bájos egyéniségével. Először Szász Károly „A túri fiu története”, másodsor Emőd Tamás „És majd ha mindnyájan visszajönnek” c. költeményét szavaltá óriási sikerrel, teljes átérzéssel és átértéssel. A közönség hálás tapsokkal honorálta a gyönyörű szavazatot.

A harmadik szám Szabó Imre székes-

egyházi tenorista remek szólója volt, aki Belezna Antal, a korán sírba szállott dal-költő három gyönyörű háborus dalát énekelte csengő, érces hanggal. Különösen a harmadik, „Megásták egy huszár sirját az uzsoki völgyben” tett óriási hatást, melyre zajos tapsvihár zúgott fel, mely szót a kitűnő előadónak és congeniális kísérőjének, Resch Mihály zenetanárnak, aki ez alkalommal is művészi dolgot produkált.

Kovács Kandid premontrai tanár hatalmas előadása következett ezután. Megszólaltatta a természet rejtélyeit, melyek mind az Isten dicsőségét hirdetik. A modern fizika az összes természeti jelenségeket mozgásra vezeti vissza, ez a mozgás az anyagból nem származhat, mert az anyag tehetetlen a Newton törvénye szerint, tehát a mozgások szakadatlan láncolata egy anyagtalán mozgató erőre utal.

Gyönyörűen fejtegette a tudós előadó a világ berendezésének célszerűségét, ami egy legfelsőbb rendezőt feltételez. Előadásának ebben a részében ezeket mondta:

Ismeretes a méhek építőművészete. Sőtétben a legnagyobb könnyűséggel és pontossággal oldják meg a mézsejtek készítésénél a felső mennyiségűt egyik maximum-minimum problémáját: hogyan lehet adott területen minden hely felhasználásával a legkevesebb anyagból legnagyobb befogadóképességű térfogatokat készíteni. S mikor kiváló matematikusok utána számítottak, némi szögeltérést találtak. Egy hajótörés szerencsétlensége azután kikorrigálta a hibát s kiderült, hogy a méheknek volt igazuk. A tudósok által használt logaritmustáblában u. i. sajtóhiba volt azon a helyen, amelyet a számításhoz használtak s míg itt ez a hiba néhány fok eltérést eredményezett a méhektől, addig ugyanez a hiba zátonyra juttatta a hajót s csak így jöttek rá a tévedésre.

Matematikailag még nehezebb problémát old meg a tölcésodró rovaroknak egyik családja, a rhynchites betulae, mikor a petéi számára a szőlő fiatal leveleiből szivaralaku tölcéset sodor. Evolutát szerkeszt adott görbéhez, s míg egyrészt a legkisebb erőt kell kifejtenie a levél begöngyölésénél, addig másrészt a legnagyobb térfogatú tölcéset készíti el a kikelt álcák számára s a tölcés majd egyszersmind etedelül is szolgál a száraz levéllel táplálkozó álcáknak.

A madarak és emlősök nagy csoportjainak belső berendezése a célratörésvessnek egyik legszebb példája. A csoportok belsejét egymást különböző módon keresztező csontlemezek — a spongiosa nevű szivacsállomány — töltik ki s az elrendezésben e látszólagos összeviesszaságban oly magas törvényszerűség nyilvánul meg, hogy a mérnöki tudó-

mány a vasbeton gerendák, állványok, hidlábak stb. szerkesztésében a legmagasabb matematikai számítások alapján ezt igyekeznek megvalósítani, mert kiderült, hogy csak ily szerkezet mellett képes a szilárd test a huzás és nyomás behatásainak a legtökéletesebben ellentállni. — S az említett nagy problémák megoldásában az oktan állatok évezredekkel megelőzték a tudományra oly büszke embert. Vajjon ez nem a Tereztő bölcsességének kétségbevonhatatlan bizonyítéka?

E csodás célszerűségek láttára mily képtelenség Hecke mondása: „Véletlenség minden” és a Weissmanné, aki azt állítja: a mindenség nem célszerűen működik, de mégis célszerűségeket hoz létre.”

Az előadó idézte minden idők legkiválóbb természettudósait, kik éppen roppant tudományuk hatása alatt hittek Istenben s nagy érdekű előadását így fejezte be:

A dilettans természettudósokkal szemben sokkal illetékesebbek, — sőt egyedül illetékesek nyilatkozni ebben a nagy kérdésben azok, akik egész életüket az igazság keresésének szentelték; akik nemcsak átfutották a természettudományok birodalmát, hanem tiszta szívvel s ideális lélekkel belemélyedtek a természet tanulmányozásába s új eredményekkel gazdagították a tudományokat.

Ezek a zsoltáros szavait visszhangozva fogják hirdetni Quatresagessal, a nagy anatómus és fiziológussal: „Ha visszazálok képzeletemben a természet harmóniájának eredetére, ott találok mindenkor e csodálatos láncolat kiindulópontjait az örök hatalmat s akkor a csodáról-csodára haladó teremtés fölemeli lelkemet magához a Teremtőhöz, lelkem mélyéből imádom őt műveiben s fölkiáltok Geoffroy St. Hilairevel: Egyedül Istennek legyen dicsőség!”

A hallgatóság percekig tartó tapsal fejezte ki köszönetét az előadónak a nagy érdekességű előadásért.

A változatos műsort Fiber Erna urleány a Fischer-Szalay-féle zeneiskola tehetséges növendéke fejezte be, a ki Dvorak ismert híres Humoreskjét és Schumann: Aufschwungját játszotta határozott biztos akkordokkal, szabályos új technikával és teljes átértéssel.

Dvorak lágy és Schumann nyugtalan akkordjai kitűnően érvényesültek, úgy hogy a közönség lelkesen megtapsolta az előadót.

A következő közművelődési estély a jövő pénteken április 7-én lesz, melynek pompás műsorát legközelebb közöljük.

A Szigligeti-Társaság legközelebbi felolvasó ülését, mint már jeleztük, vasárnap, április hó 2-án délelőtt 11 órakor tartja meg a város székhelyének nagytérében. Szigligeti Ede születése emlékére rendezi az ülését a Társaság, amikor is a magyar népszínmű megteremtőjének áldozván: Rédey Kornél prem. kanonok tart felolvasást a nemzeti irodalomról. Kedves és kiválóan vonzó száma lesz a műsornak Kovács Erzei, a kitűnő tehetségű poétaleány szereplése; Sas Ede egy humoreskjét pedig Dózsa István, a Szigligeti színház művésze olvassa fel. Még egy vendége lesz az ülésnek: Kormos Ferenc, a talentumos versíró, akinek a felolvasó emelvényeken már szép sikerei voltak: mutatja be néhány új költeményét. A felolvasó ülést ez alkalommal a Társaság beleptudij nélkül tartja meg.

Adakozzunk az elesett hősök özvegyei és árvái javára!!!
Hadsegélyző Hivatal főpénztára,
Képviselőház.

Bihari Ákos evangéliumi tetralogiája.

— Szerző a darabjáról. —

Nagy gondolatoktól fűtött fekete fejével olyan ez a *Bihari Ákos*, mint egy római várvidéki faltörő *aries*. Valami feszültség, kis túlfűtöttség jelzi a szenvedélyek állandó felbuzgását nála, most a legnehezebb téma fűti, a bibliából Jézus élete.

Hogyan fogamzott meg benne a gondolat, mi lelkesítette, mit akar és remél, erre felel Bihari Ákos a következőkben:

— Én bennem évek óta rágódik egy nagyobb koncepciójú terv, hogy Jézus egész élettörténetét — amennyiben lehető, — a színpadra hozzam. Ezt a tervet az az ideális törekvés érlelte meg bennem, hogy az evangéliumot a színpad nemes eszközeivel is közelebb hozzam a hívők lelkéhez.

Ha a színpadról lesugárzik ez a magasztos történet, amelyről beszélek, nem tűnik el nyomtalanul a lelkekben, mert a színpad hatásos szószerző is lehet.

Ez a terv az én elgondolásomban egy *dramai tetralógia* formájában domborodott ki, amely egy négy estére terjedő dramatizált evangélium. Az egésznek a neve:

Isten országa, evangéliumi színjáték.

Az első rész tárgya *Jézus gyermek-kora*, az angyali üdvözlés, a tizenkétéves gyermek Jézus a templomban. A II. rész: *Isten országa*, Jézus 3 évi nyilvános szereplése, csodatételei, betegek gyógyítása a hegyi beszéd. A III. rész: ez a *Passió*. Jézus kiszívása és halála. Az utolsó este színpadkerülő rész címe: *Glória: A feltámadástól a menyemenetelig.*

Az egészrel ószre leszek készen. Ami

kész, az virágvasárnap bemutatóra kerül s aztán egész nagyhéten, — nagypéntek és nagyszombat kivételével — megy. Ez a rész Isten országa, Jézus 3 évi nyilvános szereplése.

E részt beterveztem *Széchenyi Miklós* gróf püspök urhoz approbálás végett. Nem arrogálhatom magamnak, hogy eredeti munkát irtam, ez a dolog természetéből ered, de az evangélium magasztos jelenetei és a következő forrásműnek anyagot adtak a tetralógiához:

Pére Berth francia redemptorista *Jézus Christ, sa vie, sa passion et son triomphe* című műve, (fordította *Szeghy Ernő* dr. cisterciata.) *Krane Anna* báróné *Magna Peccatrix* című regénye, *Vajda Sámuel* a 18. században élt tihanyi apátnak *Evangéliumi magyarázatai*, *Székely István* dr. kiváló exegétának *Hegyi beszéd magyarázata* és a *Káldy-Tárkányi-féle* biblia fordítás.

A darab 9 képből áll. Az első Jézus megkeresztelése, a második a kánai menyegző, a harmadik Salomon tornácában (a jeruzsálemi templom előtt), a negyedik Nikodémus éji látogatása (a melyhez *Brém Lőrinc* kanonoknak a katolikus Népszövetség karácsonyi ünnepélyén tartott beszéde adott impulzust), az ötödik betegek gyógyítása, a hatodik a farizeus Simon házában, a hetedik Lázár feltámasztása, a nyolcadik Urunk színeváltozása, a kilencedik a Hegyi beszéd.

Hiszem, hogy megértének. Nem én szólok itt, az *evangélium* beszél.

Hogyan nyerhető el a Tóth-féle alapítvány?

Az országos érdeklődést keltett Tóth-féle 150,000 koronás alapítvány ügye gyors tempóban halad a maga útján. Az alapítványtevők amaz óhaját, hogy a letett 150,000 korona minél előbb használható legyen, az alispán soron kívül akarja teljesíteni. Az ügy jelenleg dr. Fássy Lajos megyei főügyésznél van. A főügyész már el is készült az alapító levél tervezetével és azt legközelebb a törvényhatóság elé fogja terjeszteni.

A főügyész az alapítók feltételeit teljesen elfogadta. A rendelkezésére bocsátott feltételek természetesen nem voltak teljesek s így gondoskodni kellett róla, hogy a hiányok pótolassanak. Legszembetűnőbb volt az alapítólevél tervezetének az a hiánya, hogy nem intézkedett az iránt, hogy az alapítványt milyen módon nyerhetik el a tisztviselők. Az alapítólevél csupán azt állapította meg, hogy az alapítványi helyek odaítélése felett a törvényhatóság dönt, azt azonban, hogy ezt külön kérvényben kell e kérni vagy sem, az iránt nem intézkedett az alapítólevél tervezete.

Dr. Fássy Lajos főügyész tehát elsősorban is ezt a módozatot állapította meg az általa elkészített alapító levélben. A megoldás minden tekintetben megfelelő. E szerint az alapítványi helyeket elsősorban kérvényezni kell a törvényhatóságtól. A kérelmet

azonban nem feltétlen szükséges írásban előterjeszteni, elegendő az is, ha a pályázó szóbelileg jelenti be az alispánnál kérelmét.

Figyelemmel volt a főügyész azokra a tisztviselőkre is, akik minden tekintetben rendelkeznek az alapítvány elnyeréséhez szükséges kellékekkel és meg is érdemelnek az őket megillető helyet, azonban szerénységük nem engedi, hogy azért folyamodjanak. Az ilyen tisztviselőkről úgy gondoskodott az alapító levél, hogy az illetőknek nem is kell kérni a megillető helyet.

A kiváló és jutalmazást érdemlő tisztviselők érdemeit rendszerint ismeri is a törvényhatóság, amit legjobban bizonyít az évnegyedes közgyűléseken elhangzó elismerés. Hogy milyen érdemei vannak valamilyik tisztviselőnek, azt a számonkérőszék szokta feltárni az időszaki jelentésében. Ott minden tisztviselőről hű képet nyerhet bárki is.

Nem lesz tehát nehéz feladata egyetlen megyebizottsági tagnak sem áttanulni az elébe tárt jelentést és annak alapján javaslatot tenni az alapítványi hely odaítélése iránt. Fássy Lajos megyei főügyész is ilyenformán akarja megoldani a jutalmazás kérdését. A közgyűlésen valamennyi törvényhatósági tag önálló indítványa alapján is dönthet az alapítványi hely odaítélése felett a közgyűlés. Ez a megoldás mindenestre igen helyes és valószínű, hogy a miniszter is el fogja fogadni.

Ifjusági előadások — modern szindarabokkal.

A színügyi bizottság ülése.

Nagyvárad város színügyi bizottsága tegnap tartott ülésén, az április havi műsor bemutatásán kívül egy beadványt tárgyaltak, amelyben helyteleníti a beadvány aláírója a színigazgatónak azon eljárását, hogy ifjusági előadásokon Szibil, s más, éppen nem a zsenge ifjuságnak való darabokat adtak elő.

A színügyi bizottság tagjai helyeselték a beadványt s felhívták arra a jelenlevő színigazgató figyelmét.

A színügyi bizottság ülésén dr. Mihály Lajos elnöke alatt Rimler Károly, Stark Gyula, Kőszeghy József, Fényes Manó, Kelen Béla, Erdélyi Miklós színigazgató és Bige József jegyző voltak jelen.

Első sorban a színigazgató által április hónapra kitűzött darabok műsorát mutatta be. Az igazgató április hónapra a következő darabokat tűzte ki: *Cigányszerelem*, *Lyon Lea*, *Önagysága* ruhái, *Tolvaj*, *Legénybuesu*, *Szibil*, *Császárné*, *Varázs hegedű*, *Fehér felhő (uj)*, *Mágnás Miska (uj)*, *Nőstény ördög (uj)*, *Derek Fridolin (uj)*, *Isten országa (uj)*, *Kávéház (uj)*, *Vérszerződés (uj)*.

A bizottság a műsort megfelelőnek találta és elfogadta.

Az ifjusági előadások.

Bemutatta ezután az elnök *Materny Imre* ág. ev. lelkész, törvényhatósági biz. tag beadványát, amelyben panaszolja, illetve kifogásolja, hogy az ifjusági előadásokon nem az ifjuság részére való, irodalmi jelentőséggel bíró, erkölcsös és tanulságos darabokat adnak elő, hanem Szibilt stb., amelyek éppen nem alkalmasak arra, hogy az ifjusági előadások célját szolgálják, hanem a frivolitást kultiválják. Ez ellen kér a színügyi bizottságtól intézkedést.

Erdélyi Miklós igazgató kijelenti, hogy Szibil nem ifjusági előadás, hanem egyszerűen a közönségnek szánt délutáni előadás volt. A Kisasszony férje pedig éppen nem frivol darab. Megjegyzi különben, hogy egyik tekintélyes középiskola igazgatója kérte őt, miszerint az ifjusági előadásokon a modern szindarabokat mutassa be.

Rimler Károly véleménye szerint az ifjusági előadásoknak nem az a célja, hogy szórakoztató darabokat adjanak. Az irodalom remekeit kell az ifjuságnak bemutatni, nem pedig Szibilt. Ha ezt nem tudjuk érvényre juttatni, akkor inkább hagyjuk el az ifjusági előadásokat. Ettől senki kívánságára nem lehet eltérni. Ebbe beleszólása van a bizottságnak. Az ifjusági előadások az igazgatónak nem nyújtanak anyagi előnyt, mert a hasznót a tagok kapják.

Erdélyi Miklós igazgató rámutat, hogy a háboru előtt az ifjusági előadásokon mindég klasszikus szindarabokat adtak, most azonban nem látogatják az ifjusági előadásokat.

Rimler Károly: Terjessze ezt beadványban a színügyi bizottság elé s akkor megszüntetik az ifjusági előadásokat.

A bizottság felkéri a színigazgatót, hogy az ifjusági előadások darabjainak megválasztásánál nagyobb figyelemmel járjon el.

Végül bemutatta az elnök a Kis József kultur intézmények felépítése céljából alakult budapesti bizottság megkeresését, amelyben a Szigligeti színházban április 5 én tartandó művészt alkalmára a helyárok tetemes felemelésére kéri az engedélyt.

A bizottságban felmerült az aggodalom, hogy a kért igen magas helyár felemelés mellett nem lesz meg a kívánt anyagi eredmény s esetleg könnyen fiaskóval végződhet a vállalkozás. Tekintettel azonban, hogy a művészt részben a felvidék felépítésére is szolgál s hogy Jászai Mari és Lux Terka is közreműködnek délután és este tartandó előadásokon, ami kimagasló művészi esemény lesz, — a helyárok felemelését engedélyezték.

Ezzel véget ért a pénzügyi bizottság ülése.

Házbérfillér vagy hadseregszállítási adó?

A város deficitje eltüntetésének kérdésében tegnap megszólalt Hegedüs Nándor kartársunk, a Szabadság felelős szerkesztője, aki a városi közigazgatásban található rendellenességeket igen találó észrevételek kapcsán hozta nyilvánosságra, s a közvetlenséget, a gyors, szóbeli információszerezést, az aktagártás megszüntetését sürgette.

Most a pénzügyminiszter rendeletére hivatkozással — amely szerint a háborús jövedelmek megadóztatása csak 1917-ben kerül sorra, — azt következteti, hogy a tanács helytelenül irányozta elő a pótdadó kivetés alapjául szolgáló állami adóalapot 1.500.000 koronára, mert az új kereseteknek 1916. évi megadóztatása folytán ez az adó alap több lesz, tehát a városi pótdadó jövedelem is emelkedik. Fedezetlenül tehát Hegedüs Nándor számítása szerint 100 000 korona marad, s ez is a *betterment szabályrendelet* életbeléptetésével eltűnik. Együttal állást foglal a házbérfillér ellen.

E következtetések igen helyesek, azonban a kiindulási alap téves. Az adóalapot még a régi, jó 1910. évi eredmény szerint évek óta 1.680.000 koronában vették fel a költségvetésbe, s ezen sohasem változtattak, pedig már 1914-ben csak 1.300.000 korona volt a tényleges bevétel.

Ezt az állapotot fenntartani tovább nem lehetett, mert ha 1.680.000 koronát vesz fel a tanács alapul 1916-ra is, akkor csak a behajthatatlan adóhátralékot szaporítja s a költségvetés hiányát ezzel is — szándékosan — növeli. A valódi alap 1.300.000 korona az 1914. évi eredmény szerint, ez azonban a háborús viszonyokra is tekintettel, kevés. Számítani lehet a több bevételre éppen a III. osztályú kereseti adóból befolyó jövedelmekre tekintettel, amelyek felnövekednek, viszont az 1910. évi 1.680.000 koronát alapul elfogadni neveltséges volna. Reálissá tehát a pénzügyi tanácsos élénk érzéssel és reálismeretes mérlegelés után csak úgy tehetette a költségvetést, hogy a két összeg közt egy közeparányt vett, amelyet reálissá tesz a behajtások eredménye s a várható szaporulat. Ez a közeparány az 1.500.000 korona, amelyben már a Hegedüs Nándor által feltételezett szaporodás is bent van, ez az adó alap, amelyen a költségvetés felépült, tehát több bevételre számítani s így a hiányt eltüntetni nem lehet.

Szükséges ezt megállapítani, hogy hiu remények ne keljenek ki e dus magvetésből, amely Hegedüs Nándor e cikkében gazdagon jelentkezik. Az a többlet, amelyre ő

külön számít, már bent van a költségvetésben. Ellenben amit a házbérfillérről mond, helyes.

Igazságos és szigorú progresszivitás alapján a házbérfillér nem hajt jelentős jövedelmet, ha csak a középlakásokat óriási módon meg nem terheljük, ezt pedig nem lehet elfogadni.

Rá kell tehát fanyalodni a pénzügyi bizottságnak az egyedül helyes eszközre, a hadseregszállítások megadóztatására. Érveink egy részét elmondtuk már, a többivel készen állunk. Csak egyet jegyzünk ide: a hadseregszállításokat a katonai szolgálat alól felmentette a kormány hadiérdekből. Helyes. Maga az a körülmény, hogy ők nem teljesítenek hadi szolgálatot, hanem nagy jövedelmekre tesznek szert, eléggé indokolja egy igen kis egyszázalékos adó fizetésének kötelezettségét. Ennyit megér ez az állapot.

Az élelmiszerek hatósági árai.

A m. kir. belügyminiszter ur 69501/III/1915 számú leiratával megadott felhatalmazás alapján Nagyvárad város törvényhatóságának területére a közéletmezés zavartalanosságának biztosításához fűződő érdekekből az élelmi cikkek követelhető legmagasabb árait az 1916. évi április hó 1-től április 15-ig terjedő időre a következőképpen állapítottam meg:

Hus és hústermékek: 1 kiló marha hus (I. rendű) 5.20 kor. 1 kiló marha hus (II. rendű) 5.— kor. 1 kiló növendék hus 4.80 kor. 1 kiló borjúhus (hátulja) 5.— kor. 1 kiló borjúhus (eleje) 4.60 kor. 1 kiló juhhus 3.— korona. 1 kiló sertéshus 20 deka nyomtatékkal 5.— korona. 1 kiló sertéshus nyomtaték nélkül 5.40 kor. 1 kiló füstölt sertéshus 6.20 kor. 1 kiló kolbász (füstölt) 6.20 kor. 1 kiló szalonna (zsirnak való) 6.20 kor. 1 kiló szalonna (füstölt, sózott) 7.— kor. 1 kiló szalonna (pörkölt, paprikázott) 7.— kor. 1 kiló hárj 6.40 kor. 1 kiló préseletlen tepertő 4.80 korona. 1 kiló sertésszir 6.80 korona.

Baromfi: 1 pár csirke rántani való 2—3 kor. 1 pár csirke sütni való 4—5 kor. 1 kiló csirke élő sulyban 2.80 kor. 1 kiló csirke kopasztott — kor. 1 kiló tyúk 2.60 k. 1 kiló ruca sovány élő sulyban 2.60 kor. 1 kiló ruca (kóvér) élő sulyban 3.80 korona. 1 kiló liba (sovány) élő sulyban 2.60 kor. 1 kiló liba (hizott) élő sulyban 4.— kor. 1 kiló liba (hizott kopasztott) 4.70 kor. 1 kiló pulyka élő sulyban 3.— kor.

Hal és vad: Ponty fél kiló sulyig 1 kiló 1.90 kor., fél kilótól 1 kiló sulyig 1 kg. 3.80 kor., 1 kiló sulyon túl 1 kg. 4.20 kor. Apró halak 1 kiló 2.40 kor.

Tej és tejtermékek: 1 liter tej fölözletlen piacon 50 fill. 1 liter tej fölözletlen házhoz szállítva 52 fill. 1 liter tej kóser 54 fill. 1 liter tejfel 1.80 kor. 1 kiló turó (tehén) 1.60 kor. 1 kiló turó (juh) 2.70 kor. 1 kiló gomolya 2.40 kor. 1 kiló vaj 8.80 kor.

Liszt és kenyérmékek: 1 kiló buzadara és nullásliszt 86, főzliszt 60, buzakenyér liszt 46, rozsliszt 43, tengerliszt és dara 46 fillér. 1 kiló kenyér (kenyérlisztből) péknél 44, üzletben 46, fehér kenyér (főzlisztből) péknél 58, üzletben 60, 1 kiló fehér kenyér (nullás lisztből) péknél 84, üzletben 86 fillér. 1 kiló fehér kalács (nulláslisztből) cukrásnál és péknél 84, üzletben 86 fillér.

Cukor: Süveges vizontelárusítónak 100 kg. ként 118.25, kicsinyben 1 kiló 1.24, kocka dobozban vizontelárusítónál bruttó 5 kg. 100 kg. 121.25, kicsinyben bruttó 5 kg. 1 kg. 1.26, lisztoukor dobozban viz. elár. brutt. 5 kg. 100 kg. 121.25, kicsinyben bruttó 5 kg. 1 kg. 1.26, kristály vizontel. elár. 100 kg. 118.25, kicsinyben 1 kg. 1.24, husvétli süveg viz. elár. 100 kg. 121.25, kicsinyben 1 kg.

1.27, kocka 100 kg. 127.75, kicsinyben 1 kg. 1.33 kor.

Száraz főzelék, tojás, zöldség stb.: 1 kiló bab száraz 56 fillér. 1 kiló borsó száraz 70 fill. 1 kiló lencse 80 fillér. 1 kiló kása (köles) 1.30 kor. 1 drb tojás (egész) 10 fill. 1 drb tojás (törött) 8 fill. 1 csomó sárga répa 20.24 fillér. 1 csomó patrezselyem 20.24 fillér. 1 drb karalábé 12.20 fill. 1 kiló hagyma (vörös) 76 fill. 1 kiló hagyma (fog) 5.— kor. 1 kiló fejes káposzta 28 fillér. Fejes káposzta egy fej 30—48 fillér. 1 fej kelkáposzta 30—48 fill. 1 fej káposzta (vörös) 16—32 fill. 1 kiló burgonya 18 fill., 1 véka — kor. 100 kiló burgonya 15.— kor. 1 drb retek (fekete nagy) 6 fill. 1 drb karfiol 50.60 fill. 1 liter tengeri (szemes) 26 fillér, 1 kiló dió 1.50.

Tudomására hozom a vevőközönségnek, hogy azon árusító ellen, aki az előbb felsorolt élelmiszerek árait ápril. hó 1-étől ápril. 15-ig az előbb megállapított árnál magasabb összegben szabja meg, a feljelentést a piacon szolgálatot teljesítő rendőrközegek bármelyikénél megteheti.

Lukács Ödön s. k.
polgármester helyettes.

A Tiszántúl hete.

Csak egy új előfizetőt gyűjtsön mindenki!

Az a lelkesedés, melyet az elmúlt héten P. Martinovich beszédei nyújtottak Nagyváradon s amely a Fogadalmi Teplom javára rendezendő ünnepséyen is oly impozáns módon nyilatkozott meg, ne legyen ellobbanó szalmaláng, hanem nyilvánuljon meg még egy elhatározásban.

Haladjunk tovább egy lépéssel a keresztény sajtó kiépítése terén. Legyen ez a hét

a Tiszántúl hete.

Közeledik az új negyedév. Ez a hét a legalkalmasabb arra, hogy a keresztény sajtó rohamosan növekvő táborát még jobban megerősítsük. Csak azt tegye meg mindenki, hogy ezen a héten

egy öntudatos új harcost nyer meg a keresztény sajtó ügyének, egy új elő- fizetőt gyűjt a Tiszántúl- nak!

Olvasóink folyton növekvő tábora meggyőződhetett róla, hogy a Tiszántúl modern, jól értesült, csak az igazság szolgálatában álló lap, a keresztény Magyarország főnséges gondolatának fáradhatatlan harcosa. Háborus híreinket a messzemenő áldozatok árán, de a legjobb forrásokból szerezzük be. A város, a vármegye eseményeiről leggyorsabb és legmegbízhatóbb értesüléseink vannak. A keresztény társadalom minden rétegeinek érdekeit csak a keresztény lap,

a Tiszántúl

támogatja. Ezért a

Tiszántúl hete

a keresztény eszmék további terjedését, újabb diadalmos előnyomulását jelentse. Csak

egy új előfizetőt

gyűjtsön mindenki, csak ezzel a csekély fáradsággal vegyen részt a keresztény sajtó terjesztésének apostoli munkájában s ezzel olyan tábor szervezésében vesz részt, mely Szent László városában, Szent László vármegyében minden alattomos és nyílt ellenséggel szemben legyőzhetetlenné teszi Szent László keresztény Magyarországot!

Husvétii ajándékot a hadiárványoknak.

A pártfogók működése megkezdődött.

Most pártfogókkal látta el a városi árvaszék a hadiárványokat, akik felett felügyelnek a segélyezést rajtuk keresztül gyakorolja a árvaszék, persze elszámolási kötelezettséggel. 180 árva van az árvaszék keze alatt s 30 két éven alóli gyermek, akik a háboru alatt születtek s nemsokára ingyentejeit kapnak. Apjuk elesett vagy eltűnt, sorsuk most már nem bizonytalan. A társadalom gondoskodik, hogy felnőjön az elesett helyett legalább egy, aki helyébe lépjen s erejét a haza javára értékesítse. Ezentul nem a közgyám megy ki, hanem a pártfogó s ez javasolja, mit kell tenni az árva érdekében.

E pártfogók közül hirtelen kivettük a következő neveket:

Özv. dr. Személyi Kálmáné, Petry Gyula, Popper Ános, dr. Bige Béla közgyám, Halász Gyula plebános, Csáthy Béla, Mártonffy Zoltán, Fekete Mátyas, Kun Gyuláné, Vay Zoltán, Tordai Molnár Gézáné, Mertz József, Materny Imre, Kassay Kálmán dr, Szabó Károly, Matolay Károly, Reismann Mórné, dr. Gyémánt Jenőné és sokan. Mindnek van 2-3, de némelyiknek 8-10 pártfogoltja.

Aktaszámban a gyermekvédelmi ügyosztály vezet, az idén 49000 számuk van, annyi, mint az árvaszéknek egy év alatt.

Most pedig egy komoly kérelem a közönséghez. Közeleg a husvét. Itt van a sok hadiárva, akinek apját a hazáért vívott küzdelmekben terítette le s halál. Legalább felejtassuk el a szegény gyermekekkel, a hősök árváival, hogy hiányzik a kereső apa. Adjunk nekik játékszereket, babát, könyvet és édességeket. Küldjük azt a városhoz II. emelet 35. szobájába Bige Béla közgyámhoz (ne a polgármesterhez, mert ő a rokkant katonáknak gyűjt), hogy elmondhassuk, megtettünk mindent, amit az értünk halált haltak árvái iránt köteleességünk.

Nyilják meg szívetek az árvák javára!

HIREK

*** Katonai kitüntetések.** A hivatalos lap közli, hogy a bronz vitézségi éremmel lettek kitüntetve: Kovács Albert őrmester a 4. népfelkelő parancsnokságnál, Tóth Ferenc honvéd, Veles István őrvezető, Szende Mihály őrvezető, Balogh Lajos tizedes és Csuta Ferenc honvéd a 4. honvédszázadban.

*** Cukorkészletek bejelentése.** A magyar királyi minisztériumnak a cukor forgalomba hozataláról szóló 508-1916. sz. rendelete folytán ismételtlen figyelmeztetést a kereskedelmi vállalatokat, szövetkezeteket, cégeket, szatmosokat és kereskedőket, hogy cukorkészletüket az említett miniszteri rendelet értelmében 1916. évi március hó 16. iki állapot szerint április hó 1-től 4-ig bezárólag Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalánál I. emelet 18. számú szobájában (Rendőrségi kiadó) bejelenteni el ne mulasszák. Az említett miniszteri rendelet értelmében közlöm, hogy a magánosok csak a 100 kilón felül levő mennyiséget kötelesek bejelenteni. A bejelentéshez szolgáló űrlapot a rendőrkapitányi hivatalnál lehet át-

venni. Nagyvárad, 1916. március 31-én. Rendőrkapitányi hivatal.

*** Kie az aranylánc?** Még 1914. telén történt, hogy egy nő feljelentést tett arany nyakláncának ellopása miatt. A rendőrség akkor megindította a nyomozást, amely eredménytelen maradt. A napokban történt, hogy két cigányasszony, amint ez náluk szokás, összevesztett egymással, még pedig alaposan. Vagdalták egymás fejéhez, ami rosszat csak tudtak. Végül az egyik kivágta, hogy a másik 2 évvel ezelőtt egy női arany nyakláncot lopott a piacon. Nyilvánosságra jutván a dolog, a rendőrség is tudomást szerzett róla s a cigányasszony a nyakláncal együtt a rendőrségre került. Most csak azt nem tudják, hogy ki a lánc tulajdonosa, mert annakidején a cigányasszony elfelejtette megkérdezni az illetőt a nevét, mikor ellopta a láncot. A rendőrség is bajos nyomára jutni, mert annakidején nem egy ilyen feljelentést tettek. A lánc tehát már megvan, ismeretlen tulajdonosát szívesen látják a rendőrségen, ahol megkaphatja az elveszítettnek hitt jószágot.

*** Adományok.** Özv. Bozóky Béláné 100 koronát küldött szerkesztőségünknek és pedig 50 koronát a nemzeti fogadalmi templom javára és 50 koronát a hadi árva segélyalapjának. Rendelkezési helyeire juttatjuk.

*** 95 éves korában halt el.** Nagyvárad egyik legöregebb polgára: Rosenbaum Mór kereskedő tegnap 95 éves korában meghalt. Az elhunytban Rákos Vilmos papirkereskedő és kereskedelmi kamarai beltag édesatyját vesztette el. Kiterjedt, nagy családja: 8 gyermeke, 35 unokája és 18 dödunokája gyászolja. Temetése holnap, vasárnap délelőtt 10 órakor lesz Timár utcai gyászháztól.

*** Fém tárgyak beszolgáltatása.** A m. kir. honvédelmi miniszter ur 1915. évi december hó 29. ról kelt 19267. eln. 20. b. sz. rendelete értelmében beszolgáltatandó s a kibocsátott hirdetményben részletesen felsorolt fém tárgyak beszolgáltatására kötelezett iparizőket és kereskedőket, valamint a szállodás, vendéglős, kávéipar, ugyszintén a sütő és cukrász ipar körébe tartozó vállalatok tulajdonosait, továbbá az olyan egyesületeket, melyek ételeket és italokat szolgáltatnak ki, — kivéve a kimondottan jóteknony célt szolgálókat — felhívom, hogy a fém tárgyaiknak beszolgáltatás alá eső egyharmadát, illetve felerészét f. évi április hó 2-áig bezárólag a fémátvételi bizottság hivatalos helyiségében (Városháza, Alagsor 1. sz. szoba) d. u. fél 3-tól 5 óráig annál inkább szolgáltatassák be, mert ezen határidő elteltevel azok ellen, kik a hadicélokra igénybevettnék kijelentett fém tárgyaikat eltitkolják, beszolgáltatandó tárgyaikat be nem szolgáltatják, az 1914. évi L. t. c. 17. § a értelmében a kihágási eljárás folyamatba fogtétetni. Nagyvárad, 1916. évi március hó 31. Czeglédy István, a fémátvételi bizottság elnöke.

*** Áruk behozatala a Skandináv országokból.** Az alulírott kamara érdekelteknek tudomására hozza Schreyer & Co. stettini spiditeur cég megkeresése alapján, hogy a stettini kikötő korszerű új berendezésével és pontos gőzösszeköttesseivel az áruknak az egyesült Skandináv országokból Ausztria-Magyarországba való átvitelére kiválóan alkalmas és hogy a nevezett cég 1840 óta működik a stettini piacon s megbízhatósága mellett elsősorban az is szól, hogy monarchiánk konsulja Günt her ur is tagja a cégnek. Kereskedelmüknek előnyére válnék, ha átviteli szállításoknál a fentnevezett megbízható spiditeur céget venné igénybe. Nagyvárad, 1916. március 31. A nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara: Schwartz Izidor sk. elnök h., dr. Sarkadi Lajos sk. titkár.

*** A város főkertésze meghalt.** Fehér Imre, Nagyvárad város főkertésze tegnap hajnalban 44 éves korában meghalt. Az elhunyt buzgó, munkás, szakértett alkalmazottja volt a városnak, aki míg egészségét alá nem ásta a gyilkos betegség s mikor a város saját kezelésébe vette a parkok gondozását, megmutatta, hogy korlátolt anyagi eszközökkel is tud szépet alkotni a város közterein. A Bunyitay ligetet ő rendezte s készítette elő a jövő sétatereit. Évek óta azonban megbénította tevékenységét a súlyos tüdővész, amelynek most áldozatul esett. Hitvesén kívül atyja, négy gyermeke és anyósa gyászolja. — Temetése holnap, vasárnap, április 2-án délelőtt 11 órakor megy végbe a római katolikus szertartás szerint a Rhédey kerti faiskolában levő lakásáról.

*** Ongyilkos pénzügyőr.** Tegnap délután a kolozsvári vonattal a biharmegyei közpórházba beszállították Cziffra József révi pénzügyőrt, aki szolgálati fegyverével mellbe lötte magát. Kikérdezése alkalmával kereken megtagadta annak közlését, hogy miért akart öngyilkos lenni. Mi köze ahhoz — mondta — valakinek, hogy miért lővök magamra. Annyiszor leszek öngyilkos, ahányszor akarok. A 20 éves öngyilkos jelölt állapotasúlyos, de nem életveszélyes.

*** Az ásványvizüzem megszünetés előtt.** A háborus viszonyok az üveggyárakat megbénították, annyira, hogy például a Fedol nevű új sóborszesz forgalombahozatala teljesen megakadt. Nines üveg, s a feketeerdői s többi magyarországi üveggyár szállítóképessége alig valami. Hogy mi következik ebből, mutatja a következő üzleti levél, amelyet az Edeskvü L. cég intézett Mihály Jenő nagyvárad fűszernagykereskedőhöz:

Válaszolva e hó 29. én kelt levelezőlapjára, én hiába sürgetem a Margit viz szállítását, ha felszerelési anyag nem beszerezhető, március 15. ike óta nem irunk át rendelvényeket, hogy a régebbieket expedíálhassa, de csak korlátolt felszerelési anyag van, tehát lassan megy, ma-holnap az egész ásványviz-üzemet kénytelenek leszünk megszünetetni.

Most aztán beszélhetünk világhírű ásványvizeink terjesztéséről.

*** Tábortai postai csomagforgalom korlátozása.** A 25., 31., 58., 59., 67., 77., 80., 90., 96., 97., 107., 108., 130., 143., 154., 155., 160., 201., 232., 504. és 506. számú tábori postákhoz magánpostai csomagok ezidőszert nem küldhetők. Nagyvárad, 1916. március 31. Soós, pt. felügyelő, hivatalvezető.

*** Poloskairtó NOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/P.

*** A Biharmegyei takarékpénztár** közli, hogy bekebelezés vagy más jó fedezet mellett normális kölcsönöket készséggel folyósít.

*** Gyönyörű rózsás arc** a nő legszébb disze. Az első ránc a szép asszony igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég, ha a megbecsülhetetlen Y-Po crémet és szappant használja, mely 10l a bőr visszanyeri ruganyosságát, eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesszereket, májfoltokat, pattanásokat és a bőr vörösségét. Ára K 1-é K 1-50. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad. Telefon 13-02.

A Nagyváradi Takarékpénztárnál jegyzett III. ik hadikölesőn kötvények a kiadott pénztári elismervények ellenében az intézet helyiségében átvehetők.

x Megfagyott, szélből kivörösödött, kierepedett arc, orr, kéz ápolására és fehérítésére gyors és biztos hatása az YPO jegyű „Harmat tejkrem.” Ára 1 korona. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

*** Gyurjad Gyurka.** Piszkáld ki Ellőték a jobbkaromat. Ott ahol a Dnyeszter vize zug. Csukaszürke ember. Háborus mozifelvétel. Rendkívül érdekes lemez új-élmények Rákóczi ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramafonok, hurkülönlegességek. Gramafonok, hangszerek olcsó szakkereskedésének javítása.

*** Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál** használjon kizárólag, Farkas-féle hurut-szeletkét. Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Telefon: 13—02.

*** Húsvéti Karneval Nagyváradon** Aszódi Mihály cukorka, kávé, tea és déligyümölcs üzlet-ibe az összes bőjt konzervált halak és húsvéti tojás cukorkák szebbnél-szebbek megérkeztek. Az árak még az előbbieknél, raktáron nagy mennyiségű áru, üzleti vállalatok központi főüzlet Kossuth-utca Sas palota, I. fiók Sas passegga, II. fiók Zöldfa passage a kabaréval szemben teljesen újonnan átalakítva, úgy hogy a legkényesebb igényű cukorkavevők is, legfinomabb bonbonjait megtalálhatja, III. fiók Rákóczi-ut Csokoládé király Orsolya zárda épület, Kugler-Gerbaud bonbonok főraktára, IV. üzleti vállalatom trieszti kávé és teabehozatal szintén az Orsolya zárda épület Csokoládé király mellett. Telefon főüzlet 635, fiókok telefonja 610. Bőfőző cukorka előjegyzést elfogadok főüzletben. — Nagyban: húsvéti tojás és csokoládé, kávékrém, nápolyi és az összes cukorkákból és halakból. Koudenzált tej, „Berna” védjegyű kapható. **Aszódi Kossuth-utca.**

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szombaton délután: Cigányszerelem.
Szombaton este: Varázshegedű. Fehér felhő.
Vasárnap délután: Császáraé.
Vasárnap este: Varázshegedű. Fehér felhő.

A fehér felhő.

Mirákulum 5 változásban. *Irtá: Molnár Ferenc.* A kísérő zenét szerzette Kacsóh Pongrácz dr. Bemutató előadás 1916 évi április hó 1 én.

Uj, a színházirodalom terén eddig még nem hallott szó került most a színlapra: mirákulum: Csodatétel! Csodatétele annak a mindennekfőlött való nagy érzésnek, amelyről senki sem tudja honnan buggyant fel, hol fakadt a forrása, csak azt látjuk, hogy vérrózsák magyar haza fiainak véréből nyit virágok jelzik az utat, amely elszántan száz halállal szembezállva a dicsőség, hazai megdicsőülés felé viszi a haretéren a hazáért.

Ezekről és ezek között a magyar királynak örökkévalóan első katonájáról, a magyar huszárról irt csodás legendát Molnár Ferenc, amikor megírta A fehér felhő t, a melynél magyarabbat, minden ízében a mi földünkön sarjadzotabbat még nem irt magyar szerző.

A darabot ma este mutatja be a Szigligeti színház, melynek vezetősége a legna-

gyobb gondot fordította arra, hogy a pompás színházi alkotásnak minden szépsége, káprázatos dekoratív és szcenikai hatása érvényesüljön emellett, hogy a szereplők élvezetessé, szívbeszélővé tegyék ennek a csodatételnek irodalmi értékét is.

A darab főszereplői közül valók az özvegyasszony, akinek szerepét Bánházy Teréz játssza, Boris, amit H. Körössy Juci személyesít, a felhők között lejátszó csodaszép jelenetben az Angyal, akinek a legcsillogóbb magyarsággal, megható közvetlenséggel népiességgel megírt modani-valóját a szereposztás Polgár Mariskára bízta.

Igen szép szerep jut ebben a jelenetben Varsa Gyulának, aki a hadapródot játssza és a darab koronájának gyöngyei a virtuos magyar huszárok: Tóth Elek, Molnár Rezső, Vank István, Tarr Béla, Szabadkai Miklós és Gajdzsinszky Pál.

Szép feladatok várnak még a darabban Farkas Pál, Dózsa István és Perényi Kálmánra is.

A fehér felhőket Offenbach pompás operettje: a Varázshegedű előzi meg, a melyben Sz. Zsigmond Anna, Komáromy Gizi és Leövey Leó játszanak.

A cigányszerelem Szombaton délután előadást tart a Szigligeti színház, a mely ez alkalommal egy közkedvelt operettet: a Cigányszerelmet hozza színre, amelynek női szerepeiben Sz. Zsigmond Anna, Komáromy Gizi és Vigh Mauci lépnek fel.

Jászai Mari Nagyváradon. A Kiss József estének kétségkívül legkimagaslóbb pontja lesz Jászai Marinak, a magyar színház büszkeségének szereplése, ami az estét elsőrangú művészi eseményé emeli. A nagy művész kedden, e hó 4 én este a gyorsvonattal indul Nagyváradra Lux Terkával, a kitűnő művésznővel egyetemben. Mindkét előadáson ugyanazt a műsort adja elő, még pedig:

Zilahi Lajos: Kárpáti falvak.

Kiss József: Simon Judit.

Befejező számul a Szózatot adja elő Jászai Mari, a katonazenekar kíséretével, ami előreláthatóan a legmagasabb művészi élvezetet nyújtja majd a közönségnek.

Jegyek a nagyszabású előadásokra a Hegedűs hírlapirodában kaphatók. Felülfizetéseket a kulturális, jóiékony célra a helyi bizottság köszönettel fogad és az országos bizottság által nyugdíjaztatja.

SPORT

A holnapi footbalmérkőzés.

Váratlanul erős ellenféllel kell holnap délután a NAC csapatának megküzdenie, mert több katonai szabadságon itthon levő kitűnő footballista áll be az olasz válogatott csapatba, úgy hogy a holnap délutáni mérkőzés a régi nagystilű mérkőzésekre fog emlékeztetni. A NAC gárdája teljes erejével készül az erős ellenfél fogadására. A mérkőzés vasárnap délután 3 órakor lesz a Rhédey kerti Sport-téren. A helyárak már sákeltek.

IRODALOM

Az Élet szépirodalmi és művészeti hetilap (szerkeszti Andor József) április 2. i száma a következő tartalommal jelent meg: Gróf Apponyi Albert a. j. — Költemények: mb. Fibián Giza; Ó-ök háfa. Gáspár

Jenő: Így nem szép élni. Nyugalom. Takáts Edith. — A vandhái esősz. (Elbeszélés.) Péczely József. — Boldog otthon. (Regény.) Cyprián. — A világháboru papiroson. Theo. — A bűvös eszmák. (Elbeszélés.) Blaskó Mária — Gondolatok. H. K. — Kultura. — Hétről hétre. — Szerkesztői üzenetek. A kitűnő lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I. Fehérvári-ut 15—c. Előfizetési ár félévre 10 korona. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

A Katholikus Nővédelmi Hivatal

által (Teleky-utca 13. telefon 5—39 szám)

AJÁNLKOZNAK: Jegyző mellé vidékre és ügyvédi irodába; telefon-, távirat-, posta- és villanyoshoz; nevelő-, tár-salkodó-, ápoló- és házvezetőnőnek; főzőnőnek kórház-, vendéglő-, intézet vagy papi házhoz; felsőruha var-rásra műhely vagy magán-házhoz; fehérnemű himzés és javításra; leányok üzleti kiszolgálására és cipész mű-helybe; házmesternőnek; házhoz járók, mosás-, vasa-lás-, takarítás- és egyéb nap-számra; gyermek mellé, szobalány-, minden- és inasnak.

KERESNEK: Egy német leányt gyermek mellé; főzőnőt, házvezetőnőt, mindenest, ta- karitónőt és hetest; ház- mestert, vincellért és cipész- segédet.

Bármilyen csekély adományt is köszönettel elfogad s mindenre nézve felvilágosítást nyújt a nővédelmi hivatal.

Hivatalos órák vásár- és ünne- nap kivételével:

hétfő, szerda, péntek délelőtt 9—12-ig,

kedd, csütörtök, szombat d. u. 3—5-ig.

A MŰJÉG

naponkénti rendszeres szállí- tását megkezdtük, megrende- léseket köszönettel veszünk, előfizetéseket elfogadunk és előzékeny, pontos kiszolgá- lásról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel

Nagyváradi Sörgyár R. T.
Telefon 439.

Kiadó

Rimanóczy-utca 11. sz. házban (volt Darvas-féle palota.) első emeleten nagyuri lakás, 6 szoba télikert, hall, diszkert, autogarage, központi fűtéssel, stb. 1916. május 1-re. Ugyanott a földszinten egy nagy iroda helyiség 1916. május 1-re. Ezredévi emléktér felé 4 szobás lakás azonnal kiadó. Gróf Vécsey-u. 4. sz. házban (Rulikovszky-ut.) két szép 4 szobás lakás, fürdőszobával azonnal kiadó. Értekezni lehet a

Nagyvárad, Takarékpénztárban. Teleky-u. 2.

Általános Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Alaptőke: egy millió K.
Tartalékalap: 122,000 K.

Elfogad moratóriummentes betéteket felmondás nélkül s azokat a betét napjától kezdve igen előnyösen kamatoztatja.

Leszámitol váltókat. Jelzálog kölcsönöket folyósít.

3. szám.

A rézmozsarok és rézüstök pótlására szolgáló **vas hadimozsarak**, ónozott, horganyzott és csiszolt **vaslemezüstök** kaphatók

Andrényi Károly és Fiainál.

Földbirtokra első-helyre leendő bekebelezés és előnyös feltételek mellett 65 és 50 éves törlesztés továbbá 10 éves egyszerű jelzálog kölcsönt folyósítunk.

Nagyvárad 1916 márc. 4.

Egyesült Bihar megyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

Gazdasági és Iparbank Részvénytársaság

Nagyvárad, Szent László-tér 2. sz.

Alaptőke: 3,010.000 korona.
Tartalékalap: 600.000 kor.

Elfogad betéteket takarékpénztári könyvecskékre és folyószámlára. — Leszámitol váltókat. — Előleget nyújt értékpapírokra. Kölcsönöket ad telekkönyvezett ingatlanokra rövidebb és hosszabb időre. Valamint törlesztéses jelzálogkölcsönöket is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

* **Megvételre kerestetik** egy közép nagyságú Wertheim-szekrény. Ajánlatok a kiadóhivatalba kéretnek.

Kiadó legelő.

Dusafalva határában 303 hold legelő azonnal kiadó. — Ertekezhetni a Polgári takarékpénztárnál, Nagyváradon.

Hirdetmény.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter nr. folyó évi március hó 15 én kelt 19775—III—1916. számú rendeletével a nagyvárad—belényes—vaskóhi helyi érdekű vasút részvénytársaságnak kérelmére az Őssi—várad—velencei összekötő helyi érdekű vasút tervezett második vágányából kizárólag a nagyvárad—belényes—vaskóhi helyi érdekű vasutvonal mentén és a püspökfürdői szárnyvonal villamos üzemre való átalakításával Püspökfürdőig és Félixfürdőig vezetendő villamos helyi érdekű vasút közigazgatási bejárását dr. Halászi László miniszteri tanácsos nr. vezetése alatt elrendelte és az eljárás megkezdésének idejéről folyó évi április hó 5 ik napjának délelőtti 9 óráját, összejevetel helyéül pedig Nagyvárad törvényhatósági joggal felruházott város városházának tanács-termét tűzte ki.

Mintán a közigazgatási bejárásnak az a célja és feladata, hogy az érdekelteknek alkalom adassék a vasutvonal vezetése és a tervezés egyes részletei tekintetében netán fenforgó jogos érdekeik érvényesítésére, mert a közigazgatási bejárásnál a jogosult igények figyelembe vételével létrejövő megállapodások és javaslatok szolgáltatják az alapot az építési és észlelti feltételek számára, melyek szerint az illető vasút építési tervet kidolgozandók, fenti közigazgatási bejárás elrendelését a 46191—1896. számú kereskedelemügyi m. kir. miniszteri rendelet alapján azzal teszem közhirrre, hogy mindazok, akik magukat a szóban levő vasút építése által érdekelteknek tartják a fenti helyen és időben tartandó közigazgatási bejárásról akár személyesen, akár igazolt megbatalmazottaik által megjelenhetnek és észrevételeiket megtehetik.

Rimler Károly
polgármester.

Lahner György-utca 4. sz. ház első emeletén

3 szobás modern lakás
azonnal kiadó. — Ertekezhetni a **Polgári Takarékpénztárnál** Kossuth-utca.

NAGYVÁRAD VÁROS VILLAMOS MŰVE

IRODA ÉS RAKTÁR:

TELEFON 514.

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

TELEFON 514.

Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a WOLFRAM LÁMPÁK

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Költségvetések ingyen. Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését. Csillárok, ivlámpák állandóan nagy választékban kaphatók. Villamos motorok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja
55.

Főszerelő telefonja
55.